

Fig. 1. ENCI-weide, voorjaar 2019. Rechts de westelijke helling. Foto Gerard Majoor

Sylvia van Leeuwen & Gerard Majoor

Snails in the ENCI limestone quarry near Maastricht

Summary. The ENCI cement industry created a large limestone quarry in Sint-Pietersberg hill, just south of Maastricht, province of Limburg. Rehabilitation of the quarry included creation of a south-exposed slope covered by grinded limestone. Seven years later the mollusc fauna of that slope was investigated. Thirteen species were found with marked numerical dominance of *Candidula intersecta* and *Helicella itala*. A comparable phenomenon had been observed in 1984, five years after rehabilitation of a different part of the same quarry, currently called 'ENCI-weide'. Succession in the malacofauna of the ENCI-weide showed 10 species in 1984, 18 species in 1996 and 20 species in 2005 including some species typical for calcareous grasslands. However, in 2020 some of these specific species had decreased in number or were not recovered. In 2020, in total 23 species were observed.

Also freshwater molluscs in the ENCI quarry were inventorised and are reported here for the first time. Only six common species were observed, mainly in parts of the quarry where exploitation had finished already decades ago.

Afgraving

In 1926 begon de Eerste Nederlandse Cement Industrie (ENCI) met de winning in dagbouw van kalksteen ('mergel') vanuit de oostflank van de Sint-Pietersberg ten zuiden van Maastricht. Bij de beëindiging van de mergelwinning in 2018 was in het centrale deel van het Nederlandse deel van de Sint-Pietersberg een groeve ontstaan met een oppervlakte van 216 ha en plotseling een diepte van 90 m onder het maaiveld (Majoor, 2020). In 2020 is het grootste deel van de groeve overgedragen aan de Vereniging Natuurmonumenten, die beoogt dat deel van de groeve te transformeren tot een natuurgebied met enkele recreatieve voorzieningen.

ENCI-weide

Al aan het eind van de zeventiger jaren van de vorige eeuw was de ENCI begonnen met de afwerking van een zuidwestelijke

lob van de groeve. Hoger op de hellingen werden 'autochtone' boomsoorten aangeplant, lager in de groeve werd de opslag van kruiden aan het toeval overgelaten. In 1995 heeft Natuurmonumenten het beheer van dit gebied overgenomen. Het terrein wordt sindsdien aangeduid als de ENCI-weide; het wordt in gedeelten afwisselend gemaaid en begraaasd door schapen om te bevorderen dat het zich ontwikkelt tot kalkgrasland (fig. 1).

In 1984, vijf jaar na de herinrichting, werd op drie locaties een onderzoek ingesteld naar de slakkenfauna in dit gerehabiliteerde deel van de groeve. Er werden toen tien soorten huisjesslakken aangetroffen. Het meest opvallend was de kwantitatieve dominantie (met soms meer dan honderd exemplaren per monster per locatie) van slechts drie soorten: de Grofgeribde grasslak *Candidula intersecta*, de Heideslak *Helicella itala*

Fig. 2. Het nieuwe kalkgrasland in de ENCI-groef, zomer 2020. Op de achtergrond de trap naar de Luikerweg. Foto Gerard Majoor.

(op één locatie) en de Haarslak *Trochulus hispidus*. De in de kalksteengroef aangetroffen malacofauna werd aangemerkt als een pionierfauna van droge kalkrijke biotopen (Lever & Majoor, 1986). Twaalf jaar later werd het onderzoek herhaald om eventueel opgetreden successie in deze pionierfauna te registreren. In 1996 werden er 18 soorten slakken aangetroffen. De dominantie van Grofgeribde grasslak en Heideslak was verdwenen, vermoedelijk door het dichter worden van de vegetatie. Alleen de Haarslak was nog steeds in grote aantallen aanwezig (Majoor & Lever, 1999), qua aantallen gevolgd door de Geribde jachthorenslak *Vallonia costata*. Aannemende dat het ingezette ecologische beheer gecontinueerd zou worden, werd verondersteld dat de slakkenfauna op de ENCI-weide uiteindelijk vergelijkbaar zou worden met die van kalkgraslanden elders op de Sint-Pietersberg (De Winter 1985; Lever & Majoor, 1985). De oost- en de westhelling van de ENCI-weide werden op 7 oktober 2005 opnieuw bemonsterd in het kader van een herinventarisatie van de slakkenfauna van de Sint-Pietersberg (Lever *et al.*, 2009). Daarbij werden 18 (op de oosthelling) respectievelijk 16 (westhelling) soorten huisjesslakken aangetroffen (20 soorten in totaal). Daaronder waren typische kalkgraslandsoorten van de Rode Lijst (De Bruyne *et al.*, 2003) zoals Heideslak, Kleine clausilia *Clausilia rugosa parvula* en Cilindrische korfslak *Truncatellina cylindrica*. Die gegevens steunden de in 1999 verwoorde veronderstelling over de ontwikkeling van de slakkenfauna.

Nieuw 'kalkgrasland'

In het kader van de geplande afwerking van de ENCI-groef is in 2013 een op het zuiden en westen geëxponeerde helling aangelegd. Op een ondergrond van vuursteenknollen is een deklaag van gemalen kalksteen (mergel) aangebracht. Deze helling ligt onder een grote trap waarover men vanaf de door de afgraving onderbroken Luikerweg over de Sint-Pietersberg in de groef kan afdalen (fig. 2). Om de snelle ontwikkeling van dit terrein tot kalkgrasland te bevorderen is er maaisel op aangebracht van andere kalkgraslanden, waaronder van de Kannerhei (op de westflank van de Sint-Pietersberg) en de Vrakelberg (tussen Etenaken en Ubachsberg). Dit terrein wordt regelmatig in delen begraasd door schapen. Anno 2020 is er een flora met veel soorten van kalkgraslanden, maar er groeien ook ruigteplanten zoals diverse soorten distels (Majoor, 2020).

Slakkenfauna in 2020

Op 26 mei 2020 werd een bezoek gebracht aan de twee hierboven beschreven gebieden. De eerste vraagstelling was of zich op het nieuw aangelegde kalkgrasland al een slakkenfauna had gevestigd en zo ja, of deze vergelijkbaar zou zijn met de pionierfauna die in 1984 op de ENCI-weide was aangetroffen. De tweede vraagstelling was of de slakkenfauna op de ENCI-weide zich (zoals verondersteld in 1999) inmiddels tot een fauna conform die van een kalkgrasland had ontwikkeld.

Fig. 3. De in 2020 onderzochte locaties op het nieuwe kalkgrasland.
Bron: Google Earth.

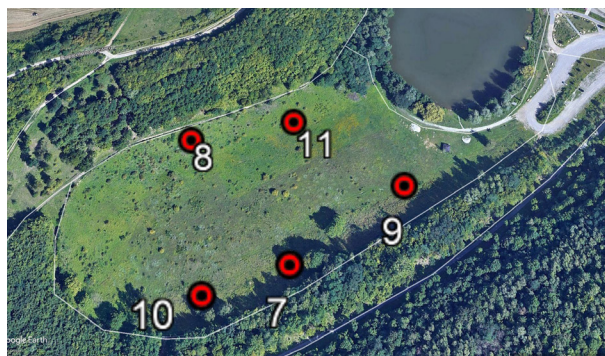

Fig. 4. De in 2020 onderzochte locaties op de ENCI-weide.
Bron: Google Earth.

Tabel 1a. Locatiegegevens slakken van de ENCI-groeve en ENCI-weide in 2020, vergeleken met de ENCI-weide in 1984, 1996 en 2005

Locatie	Omschrijving	Datum	Amersfoortcoördinaten
nieuw kalkgrasland			
1	Zuidoost-punt, onder	26-05-2020	176,13-314,99
2	Zuidoost-zijde, boven	26-05-2020	176,12-315,05
3	Zuidoost-zijde	26-05-2020	176,0- 315,5
4	Ongeveer in het midden	26-05-2020	175,89-315,23
5	Noordpunt	26-05-2020	175,91-315,38
6	Transect thv de trap	09-07-2020	176,06 – 315,07
ENCI-weide			
1 t/m 3	3 locaties samen	1984	
1 t/m 3	3 locaties samen	1996	
1 en 2	2 locaties samen	2005	
7	Zuidoost-zijde midden	26-05-2020	175,91-313,97
8	Noordwest-zijde midden	26-05-2020	175,83-314,07
9	Zuidoost-zijde vooraan	26-08-2020	176,002- 314,030
10	Zuidoost-zijde achteraan	26-08-2020	175,850-313,945
11	Noordwest-zijde vooraan	26-08-2020	175,915- 314,084

Op het nieuwe kalkgrasland werden vijf locaties bemonsterd: op de uiterste zuidoostpunt en op de noordwestrand en drie locaties daar tussenin (fig. 3). Er werd op zicht bemonsterd en er werden drie bodemonsters verzameld. Op de ENCI-weide werd op twee locaties gezocht die deels overeenkwamen met de locaties 2 en 3 die ook in 1984, 1996 en 2005 waren onderzocht. Ten tijde van het eerste bezoek op 26 mei was het al langere tijd extreem droog en warm geweest. De kans was groot dat we daardoor soorten gemist hadden. Daarom zijn beide terreinen later in de nog steeds droge en warme zomer nogmaals bemonsterd. Op het nieuwe kalkgrasland is bovendien op 9 juli 2020 een strooiselmonster verzameld op een verticaal transect ter hoogte van de trap; op de ENCI-weide werd op 26 augustus 2020 aanvullend onderzoek verricht op drie andere locaties. Op elk van die plaatsen werden twee bodemonsters verzameld (fig. 4). De aangetroffen soorten worden gepresenteerd in tabel 1. Daarin zijn per locatie alle gevonden exemplaren (dood en levend, volgroeid en juveniel) vermeld. Daardoor is het mogelijk per locatie een indruk te krijgen van het relatieve aantal exemplaren per soort. Om de vergelijking

met eerdere inventarisaties te vereenvoudigen, zijn de vondsten op de ENCI-weide van 1984, 1996 en 2005 toegevoegd.

Bespreking van de vondsten in 2020

Hieronder worden de gegevens van het nieuwe kalkgrasland en de ENCI-weide achtereenvolgens besproken. Doordat het veldwerk gedaan werd in een zeer droge periode was de bovenlaag van de bodem nogal hard en droog en werden er vooral lege huisjes gevonden. Naaktslakken werden in het geheel niet aangetroffen. Onder deze weersomstandigheden was dat ook niet te verwachten. Bij de vergelijking met eerdere jaren zijn de naaktslakken daarom buiten beschouwing gelaten.

Nieuw kalkgrasland

Op het nieuwe kalkgrasland werden zeven jaar na de aanleg 13 soorten slakken aangetroffen. Dat is iets meer dan de 10 soorten die vijf jaar na de herinrichting van de ENCI-weide zijn aangetroffen. Ook hier werd, net als in 1985 op de ENCI-weide, een kwantitatieve dominantie van Grofgeribde grasslak (fig. 5) en Heideslak (fig. 6) gezien. Opvallend is dat op de ENCI-weide

Tabel 1b. Slakken van de ENCI-groeve en ENCI-weide in 2020, vergeleken met de ENCI-weide in 1984, 1996 en 2005

		Nieuw kalkgrasland 2020						E-w 1984	E-w 1996	E-w 2005	ENCI-weide 2020							
Locatie nr.		1	2	3	4	5	6	1 t/m 3	1 t/m 3	1 en 2	7	8	9	10	11			
Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam																	
Stekelslakje	<i>Acanthinula aculeata</i>										2	12						
Bruine blinkslak	<i>Aegopinella nitidula</i>							xx		x	19	2	3	5				
Kleine blinkslak	<i>Aegopinella pura</i>										2	2	4	1				
Grofgeribde grasslak	<i>Candidula intersecta</i>	48	121	10	78	18	>142	xxx	xx	x	2	1 (oud)						
Slanke dwergslak	<i>Carychium tridentatum</i>										81	3						
Blindslak	<i>Cecilioides acicula</i>										xxx		4	1				
Witgerande tuinslak	<i>Cepaea hortensis</i>							x		x	1	1	1					
Vale clausilia	<i>Clausilia bidentata</i>	1	3				xx		x	2	2							
Kleine clausilia	<i>Clausilia rugosa parvula</i>							xx		xx	1							
clausilia	<i>Clausilia spec.</i> (juveniel)	3						xx										
Glanzende agaathoren	<i>Cochlicopa lubrica</i>							xxx		x	1	3	4					
Slanke agaathoren	<i>Cochlicopa lubricella</i>	1				2	3	x	x	x	2	1						
agaathoren	<i>Cochlicopa spec.</i> (juveniel)	4						xx		2					5	14	11	6
Boerenknoopje	<i>Discus rotundatus</i>							x		x	1	1 (fr)						
Heideslak	<i>Helicella itala</i>	8	42	30	19		xxx	xxx	xxx	5	2		18					
Wijngaardslak	<i>Helix pomatia</i>	1	3	1	5	3				x	1	10	1					
Donkere torenslak	<i>Merdigera obscura</i>							x		x								
Bos-loofslak	<i>Monachoides incarnatus</i>	1 (oud)						x										
Ammonshorentje	<i>Nesovitrea hammonis</i>										1							
Grote glansslak	<i>Oxychilus draparnaudi</i>	1						x	x									
Kelder-glansslak	<i>Oxychilus cellarius</i>										1							
glansslak	<i>Oxychilus spec.</i>										4	1						
Dwergpuntje	<i>Punctum pygmaeum</i>							x	xx	xxx	5	7	11	11	2			
Mostonnetje	<i>Pupilla muscorum</i>	1	2	4														
Haarslak	<i>Trochulus hispidus</i>	2			1	1	x	xxx	xx	36	9	10	28	9				
Cylindrische korfslak	<i>Truncatellina cylindrica</i>										x							
Geribde jachthorenslak	<i>Vallonia costata</i>	6				20	xx	xxx	xxx	1	42	13	19	20				
Scheve jachthorenslak	<i>Vallonia excentrica</i>	1	5			14	x	xx	xxx	20	20	4	15					
'gladde' jachthorenslak	<i>Vallonia excentrica/pulchella</i> (juv)							xx		23					5	20		
Fraaie jachthorenslak	<i>Vallonia pulchella</i>							xxx		xxx								
Dwerg-korfslak	<i>Vertigo pygmaea</i>	1				3				xxx	3	11	2	4				
Doorschijnende glasslak	<i>Vitrina pellucida</i>							xx	xx	xx	16	2	3	3				
Donkere glimslak	<i>Zonitoides nitidus</i>							x										
Totaal aantal soorten per locatie		2	6	6	9	3	11	6 tot 9	8 tot 15	18-16	12	10	17	14	12			
Totaal aantal soorten per gebied		13						10	18	20	23							

Legenda: X = 1-9 exx, XX = 10-50 exx, XXX = meer dan 50 exx; fr = fragment; E-w = ENCI-weide

EB = ernstig bedreigd, BE = bedreigd, KW = kwetsbaar

Fig. 5. Grofgeribde grasslak *Candidula intersecta*. Foto Sylvia van Leeuwen.

Fig. 6. Heideslak *Helicella itala*. Foto Sylvia van Leeuwen.

de aanvankelijk ook de Haarslak tot de dominante soorten behoorde, terwijl dat op het nieuwe kalkgrasland niet het geval is. Dit verschil is mogelijk te verklaren door het ontbreken van schaduw op het nieuwe kalkgrasland; de ENCI-weide is minder sterk op de zon geëxposeerd. In 2020 werden op het nieuwe kalkgrasland, in tegenstelling tot in 1985 op de ENCI-weide, ook gevonden: Vale clausilia *Clausilia bidentata*, Wijngaardslak *Helix pomatia*, Mostonnetje *Pupilla muscorum* en Dwerg-korfslak *Vertigo pygmaea*. Het is goed mogelijk dat deze soorten 'meegelif' zijn met het maaisel van andere kalkgraslanden dat er kort na de aanleg van de helling is uitgelegd. Andersom werden in 1985 op de ENCI-weide Doorschijnende glasslak *Vitrina pellucida* en Donkere glimslak *Zonitoides nitidus* gevonden; deze soorten werden niet op het nieuwe kalkgrasland gevonden. De vondst van de laatstgenoemde soort werd destijds al als een toevalstreffer beschouwd en deze is er later ook niet meer gevonden. Het nieuwe kalkgrasland is mogelijk (nog) te weinig begroeid voor de eerstgenoemde soort. Over het geheel genomen lijkt het nieuwe kalkgrasland een wat meer droogte- en warmteminnende landslakkenfauna te herbergen dan de ENCI-weide in 1985, waar toen ook soorten

van vochtiger biotopen gevonden werden. Mogelijke verklaringen hiervoor zijn de meer zuidelijke tot westelijke expositie van het nieuwe kalkgrasland, het ontbreken van schaduw aldaar en de waarschijnlijk sterk vocht-doorlatende bodem van mergel op vuursteenknollen van het nieuwe kalkgrasland.

ENCI-weide

De toename van 10 soorten huisjesslakken op de ENCI-weide in 1985 naar 18 in 1996 en 20 in 2005 werd al gememoreerd. In 2020 werden 23 soorten gevonden. Toch zien we geen positieve ontwikkeling. Van de vier Rode Lijstsoorten die in 2005 werden aangetroffen, is er één (de Cilindrische korfslak) in 2020 niet gevonden en drie soorten (Kleine clausilia, Heideslak en Dwerg-korfslak) in kleinere aantallen dan voorheen. Dit zijn soorten die in Zuid-Limburg vaker op kalkgraslanden worden aangetroffen (De Winter, 1985; Lever & Majoor, 1985). De in 2020 geconstateerde afname van Heideslak, Grofgeribde grasslak en Cilindrische korfslak wordt waarschijnlijk veroorzaakt door het dichter worden van de vegetatie, want deze soorten prefereren warme, open, kalkrijke biotopen. Nieuw voor de ENCI-weide zijn Kleine blinkslak *Aegopinella pura*, een soort

van de Rode Lijst, Stekelslakje *Acanthinula aculeata* en de tamelijk algemene soorten Slanke dwergslak *Carychium tridentatum*, Ammonshorentje *Nesovitrea hammonis* en Kelder-glansslak *Oxychilus cellarius*.

In 2010 werd nog geconstateerd: "Op het kalkrijke grasland in het heringerichte deel van de ENCI-groeve begint de molluskenfauna die van het ongestoorde stukje kalkgrasland op de noordwestpunt van de Kanerhei te benaderen." (De Groot *et al.*, 2010). Die positieve ontwikkeling lijkt helaas niet te hebben doorgezet. Mogelijk werkt het sinds 2005 uitgevoerde beheer niet in het

Tabel 2. Zoetwaterweekdieren van de ENCI-groeve, 2020

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	ENCI-vijver	Centrale deel ENCI-groeve
Draaikolkschijfhoren	<i>Anisus vortex</i>	x	
Grote diepslak	<i>Bithynia tentaculata</i>	x	
Leverbotslak	<i>Galba truncatula</i>		x
Gewone poelslak	<i>Lymnaea stagnalis</i>	x	
Puntige blaashoren	<i>Physella acuta</i>	x	x
Ovale poelslak	<i>Radix balthica</i>	x	x

voordeel van een slakkenfauna die bij kalkgraslanden past. Of de droge zomers van de afgelopen jaren (2018-2020) hebben een negatieve invloed op die ontwikkeling gehad.

Zoetwaterweekdieren in de ENCI-groef

Bij eerdere slakkeninventarisaties in de ENCI-groef werd niet gerapporteerd over de zoetwatermollusken. In 2020 heeft de eerste auteur op 19 maart, 16 juli en 26 en 28 augustus het water in de groef op verschillende plaatsen bemonsterd met een keukenzeef. De resultaten staan in tabel 2. Het betreft allemaal algemene soorten. Ze werden vooral aangetroffen in delen van de groef waar al langere tijd geen afgraving meer heeft plaatsgevonden.

De meeste soorten en de grootste aantallen waterslakken werden aangetroffen in de ENCI-vijver, ook wel de visvijver genoemd. Dit is een grote plas ten noordwesten van de ENCI-weide waar de natuurlijke ontwikkeling sinds de zestiger jaren zijn gang kon gaan. De plas is aardig begroeid geraakt met oever- en waterplanten zoals Riet *Phragmites australis*, kranswieren Characeae en waterlelies *Nymphaea* spec.. De plas wordt ook gebruikt door watervogels. Een eerdere inventarisatie van de slakken van deze vijver leverde weinig op (Van Peursen & Majoor, 2015). Nu werd er vooral de Grote diepslak *Bithynia tentaculata* massaal gevonden.

Het recenter afgegraven centrale deel van de groef bevat op veel plaatsen ondiepe plassen met kwelwater dat van het ene naar het andere niveau stroomt en er zijn enkele grote diepe plassen die regelmatig bezocht worden door watervogels. De bodem bestaat hier uit kalksteen vrijwel zonder humuslaag en deze is niet of weinig begroeid met waterplanten. De noordpunt van de groef (de Oehoevallei) is al sinds het eind van de vorige eeuw niet meer in exploitatie en er groeit plaatselijk Riet (Majoor, 2020). Alleen hier en in een greppel langs de westrand van de groef zijn kleine aantallen waterslakken gevonden. Het meest verspreid is hier de Leverbotslak *Galba truncatula* (tabel 2). Op de meeste plekken waren echter geen zoetwaterweekdieren te vinden. Verwacht wordt dat op de bodem van de plassen in de groef op de lange duur een humuslaag met waterplanten tot ontwikkeling zal komen en dat ze daardoor geschikter zullen worden voor zoetwaterslakken.

Erratum Spirula 426

In Spirula 426: 42 maakte ik melding van het legaat dat dr. A.C. van Bruggen heeft nagelaten aan de NMV. In mijn artikel staat helaas een storende fout. Ik maakte daarin melding van een Festschrift van de Basteria-redactie en van een feestbundel van Naturalis. Dat is onjuist, want de Basteria-redactie heeft destijds geen Festschrift voor hem gemaakt, het ging om een feestbundel. De passage "In 2008, hij was toen 40 jaar redacteur... t/m ... van een speciale kft voorzien" had als volgt moeten luiden: "In 2008 was Van Bruggen 40 jaar redacteur van Basteria. Ter gelegenheid daarvan kreeg hij een boek en bloemen uitgereikt tijdens de voorjaarsvergadering van de NMV op 19 april 2008. Op 26 september

Dankwoord

Wij zijn Natuurmonumenten erkentelijk voor hun toestemming om de hier beschreven terreinen te betreden.

Geraadpleegde bronnen

- DE BRUYNE, R.H., H. WALLBRINK. & A. GMELIG MEYLING, 2003. Bedreigde en verdwenen land- en zoetwatermollusken in Nederland (Mollusca). Basisrapport met voorstel voor de Rode Lijst. – Stichting European Invertebrate Survey-Nederland & Stichting ANEMOON, Leiden/Heemstede.
- DE GROOT, A., J. LEVER, B. LEVER & G. MAJOOR, 2010. De slakkenfauna van de Sint-Pietersberg. Deel 2. Gunstige ontwikkeling in een roerig milieu. – Natuurhistorisch Maandblad 99(4): 67-75.
- DE WINTER, A.J., 1985. Mollusken van kalkgraslanden. – Natuurhistorisch Maandblad 74(5): 80-84.
- LEVER, A.J. & G.D. MAJOOR, 1985. De huisjesslakken van de kalkgraslanden van de Sint Pietersberg (Maastricht). – Natuurhistorisch Maandblad 74(8): 123-128.
- LEVER, A.J. & G.D. MAJOOR, 1986. The pioneer snail fauna of a rehabilitated limestone quarry near Maastricht, The Netherlands. – Basteria 50(1-3): 3-8.
- LEVER, J., A. DE GROOT, B. LEVER & G. MAJOOR, 2009. De slakkenfauna van de Sint-Pietersberg. Deel 1. Een herinventarisatie. – Natuurhistorisch Maandblad 98(11): 215-221.
- MAJOOR, G.D. & A.J. LEVER, 1999. Succession in the snail fauna of a rehabilitated limestone quarry near Maastricht, The Netherlands. – Basteria 63(1-3): 83-88.
- MAJOOR, G., 2020. De ENCI-groef, van maanlandschap naar natuurgebied. In: G. Majoor, O. Op den Kamp, T. de Jong, M. Martens & R. Erkens (red.), Natuurlijk Maastricht. Compacte stad in een weids landschap. – Koninklijk Natuurhistorisch Genootschap Limburg, Roermond/Stichting Natuurpublicaties Limburg, Maastricht.
- VAN PEURSEN, A. & G. MAJOOR, 2015. Gezamenlijke NMV, MSL en BVC excursie naar Lanaye (België) en naar Reuver (Limburg). – Spirula 405: 38-42.

Adressen van de auteurs

sylviavanleeuwen@xs4all.nl
gmajoor87@gmail.com

2009 organiseerde de NMV een speciale wetenschappelijke vergadering ter gelegenheid van zijn 80ste verjaardag. Tijdens deze bijeenkomst werd ook een feestbundel van het Nationaal Natuurhistorisch Museum (nu Naturalis Biodiversity Center) aan hem uitgereikt. Deze bundel verscheen in de reeks Zoölogische Mededelingen en was door de NMV van een aparte kft voorzien." In aanvulling op de vermelde referenties wil ik nog wijzen op het woord van dank dat Van Bruggen plaatste in Spirula 371: 141. Met dank aan Ruud Bank die me op deze fout wees.

Sylvia van Leeuwen